

csillanhat egy fuvalomnyit. Henrik és Ágnes külön történetét Spiró sem tudta egy piszlicsáré félreértésnél motiváltabban elindítani. Schell Judit Ágnese sok ágyon és sok tapasztalaton kigyózik át, míg Henrikkel való konfliktusa, az ősök megvilágosodik előtte. A színésznő lágy suhánásaiban, lemondó szeretői szolgálatának komolyságában és méltóságában több tükröződik a felszabdalt korból, mint az országnagyok tusakodásaiban. A gyászruhájából, gyászfátyla alól nagy sokára is csak az orcájával kifehérlő Básti Juli Szilágyi Erzsébeta a kardinális tanácskozáskor ígért némaságát Hunyadi János özvegyéhez illő politológiai elemzésre váltva úgy játssza át magát a jövőbe – amikor még lesz egy-két szava a magyar történelemhez –, hogy a gyémántos alakításban nem az elvesztett férj siratása és nem a két fiú féltése irizál. Ez az asszony a magáét mondja, a felismerése miatt áll helyt.

Schell, Básti, Kulka, nyomokban Gubás, Bodrogi, valamint Kaszás Attila (Bodó), s minden kritizálhatósága közben a kőkevényen dolgozó Keszég a Czillei Ulrikot játszó Sinkó László körött sorakozik fel. Érzelmileg bizonyára nem mellékes, hogy Sinkó a szerepet bátyjától, Sinkovits Imrétől „örökölte”. Mélységesen kiábrándult, kacajosan cinikus embert látunk, aki kaphat két fojtogató és markoló kézzel a hatalom után, medicis élvezettel szőheti a csejt, és kényeztetheti az érzékeit, nem találja – vagy egyre kevésbé találja – a helyét. Zenité és nadírja szomszédos. Megint egy halk,

befelé beszélő, meditatív pusztuló, megint egy torz óriás, hajhóféhérbé csavarodott egykori fekete tűz. Hatvanadik életéve táján, esztendőök óta ez Sinkó nagyszabású színészetének alapalakja. Czillei nem hozott újdonságot, de szinten tartja, dráma- és szövegformák sokasága után megint más keretben élte e prototípust.

Bár a bemutató nem sorolható Babarczy munkásságának tán még a másodvonalába sem, a nézőt az a jó érzés járja át – mely a Nemzetiben nem mindig honos –, hogy a rendező uralja az előadást. Khell Zsolt részben dalszínházi díszletei némiképp lötyögősek – s mintha például az ország vezető tisztségeiről döntő gyűlés termének karzata és a nándori vár bunkere nem ugyanarról a tervezőasztalról keltek volna életre –, Babarczy azonban a süllyesztőkből előhúzott jelenetekkel, az alagsorba vitt szcénákkal, a rétegesen átmozgatott térrel, a félsötétbe vetett, elhagyatott bútorokkal, a ravasz hatású kárpitokkal pincétől az égig komponál. Vörösmartyja egy *festett opera* kulisszái közé kerül. Szakács Györgyi jelmezei is a XIX. századi piktúrától kölcsönözték a legtöbb színt, szabást, lehetőleg a mély hangrendű koloritot aknázva ki. Juronics Tamás koreográfusi képzelme valahol elpangott, fölöslegessé vagy idegenné lett: a személyek, kettősök, stábok keveset, mereven, disszonánsan mozognak. Selmezi György zenéje a hírbe hozott Erkel Ferenc-operák (*Bánk bán*, *Hunyadi László*) távollétéről informál – pilledt vagy parodisztikus hangzásával.

Babarczy keze nyomán a Spiró görgette cselekmény tisztán követhető, a gondolatok kiülnek a jelenetek padkáira. Nem feltétlenül kell tudni, hogy a német (a szlovéniai Celjéből származott, s ott, azaz Cilliben eltemetett) Czillei szerb apósával, a despota Brankovics Györggyel szövetkezze az oláhnak mondott Hunyadi László elveszejtésére. A dráma nem történelmi lecke, nem a magyar múlt egy metszete, hanem – hibái miatt igencsak foszlékony – konfliktusháló, melybe történetesen Czillei és a Hunyadiak keveredtek.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY-SPIRÓ GYÖRGY: CZILLEI ÉS A HUNYADIÁK (Nemzeti Színház)

DRAMATURG: Perczel Enikő. **DÍSZLET:** Khell Zsolt. **JELMEZ:** Szakács Györgyi. **ZENE:** Selmezi György. **KOREOGRÁFIA:** Juronics Tamás. **RENDEZŐ:** Babarczy László.

SZEREPLŐK: Keszég László m. v., Sinkó László, Szarvas József, Trokán Péter, Bródy Norbert, Gazsó György, Balikó Tamás m. v., Ujlaky László, Kaszás Attila, Horváth Ákos, Kulka János, Papp Zoltán, Básti Juli, Gubás Gabi, Schell Judit, Bodrogi Gyula, Pásztor Edina, Schmied Zoltán, Koleszár Bazil Péter, Rátóti Barnabás/Kirchenbaum Dániel, Marton Róbert, Lamm Dávid, Marschall Tamás, Balogh József, Lévai Péter, Puskás Csaba, Pagonyi András, Bíró Rudolf, Boegán Péter, Herboly László, valamint a BM Duna Művészegyüttes.

TEGYI ENIKŐ

Nagyra nőtt varázslat

■ MOSONYI ALÍZ: HAMUPIPŐKE ■

Vége nem a Mátyás utcai pincében, hanem – teljesen megérdemelten – a Nemzeti Színház tágas stúdiótermében készíthette el a Stúdió „K” együttese különleges bábprodukciónak új előadását, a *Hamupipőkét*. Az új helyszín új követelményeket állít. Van tehát díszlet: az eddigi keresetlenül szétterített drapériák után Szegő György óriási, színes építőkövekből – hipp-hopp – praktikusán átépíthető kastélyt, házat, hintót tervezett. Lett hagyományos kísérőzene: igazi zenekar muzsikál, a Rossini Trió ül kettéosztva a színpad két szélén, és Darvas Ferenc klasszikusokból és félklassziku-

sokból – *A tolvaj szarkából*, a *Kánkánból* – csent dallamokra írt melódiáit adja elő, bár megőriztek valamennyit a korábbi kezdetleges effektek kedvességéből is, milyen jó a piros kislábas sívító „magyar” hangja. Ezzel együtt: intézményesülőben a Stúdió „K” báb-színháza.

A régi erények jórészt túlélték a váltást. Mosonyi Alíz most is levegős, átlátható, jól tagolt szöveget írt, mely egyfelől őrzi a klasszikus mese, az alapul szolgáló Rossini-opera librettójának kontúrjait, másfelől gondosan megújítja annak világképét. Nem csak arról van szó, hogy a szövegbe játékosan belekever postást, szódást, villanyóra-leolvasót. Egyszerűen nem hiszi, hogy a jó magától elnyeri jutalmát. Az emlékeinkben élő sápatag, szárandó kis árva leány ezúttal a sarkára áll: dehogyis bújik el, ha letagadják, és dehogyis mászik elő, amikor kiharancsolják. Kedves, jó és szépséges – ám egészségesen konok és dacos. Más szóval megküzd a boldogságáért – s nem baj, ha a kicsik ilyen mesét látnak. Ebben a történetben a boldogtalanság sem magától értetődő. Nincs született gonosz: az egyik mostohalány kövér, a másik keszeg – ezért zsörtölődnek és parancsolgatnak egyfolytában. A nézőtéri szülők jót mosolyognak azon, ahogy a visszafojtott indulattól

vöröslő fülű papa belefárad elsárgányosodott lányai kordában tartásába, háritaná, úgymond, a konfliktust, és folyton csak aludna. Éretten, kis és nagy nézőit komolyan véve járja körül Mosonyi Alíz fő témáját, a szerelem születését és természetét: a kezdeti, megmagyarázhatatlan varázsütésről éppúgy beszél, mint a sok félszeg tipródásról, gyöttrő kételyről s a jó esetben nagy-nagy, kiérdemelt boldogságról.

A nagyobb térben kissé „megnőttek”, de őrzik a korábbi stílust, és szépek Németh Ilona műves bábjai. Az arcukon megjelenő kis-

tottsága, a néma hátaik szomorúsága, a levegőben röpdülő testek szó szerint szárnyaló boldogsága, felerősíti a bábjátékot a fekete pólóban-nadrágban mozgó színészek mimikája. Virtuóz megoldások is születtek, az Andris inas vezényelte fényképezkedés találó karikatúrába torkolló akrobatamutatóványa mindenképp az. Komoly, szép, professzionális gyermekelőadás a *Hamupipőke*.

Lesznek, akik visszasírják a hőskort, a képzelőerőt mozgósító házilagos hatások báját, a játék testközelségét, a légpince intimitását: ők azok, akik még egymás ölében-nyakában ülve szo-

Kakasy Dóra és Homonnai Katalin a bábokkal

Schiller Kata felvétele

sé réveteg, költői-gyermeki kifejezés továbbra is segíti, hogy testük mozgásával bármilyen érzést magukra öltsenek. A Stúdió „K” parányi teréhez képest ez bizony hagyományos kukucskaszínház, távol ülnek a nézők – a rendező, Fodor Tamás gondoskodott arról, hogy szélesebbek legyenek a gesztusok, erősebbek a hangszívek, hogy a zene, a hang tagoljon, ritmizáljon, kiemeljen. Messzebről is élmény a bábok mozgása: remekel Nádasi László, Kakasy Dóra, Nyakó Júlia, Homonnai Katalin, Szabó Domokos, Z. Papp Zoltán, Baksa Imre, Hannus Zoltán és Tamási Zoltán, a Stúdió „K” koncentráltan, fegyelmzetten, alázattal és átszellemlen dolgozó színészcsapata. Beérett a nyilvánvalóan tetemes munka, amivel kidolgozták a számukra szokatlan helyszín arányaihoz igazított beszédes részleteket. „Átjön a rivaldán” minden lehorgasztott fej bánata, az érzékeny, rebbenő csuklók izga-

rongták végig a maroknyi lelkes beavatott egyikeként a *Csipkerózsikát* vagy a *Rózsa és Ibohyát* – miután fülükbe jutott, hogy remek gyermekelőadások láthatók a városban, a föld alatt. Most sokan elolvassák a Nemzeti plakátjait. Megjegyzik majd az együttes nevét. Elhosszabbítják a gyerekeiket – és ez így jó.

MOSONYI ALÍZ: HAMUPIPŐKE (Nemzeti Színház–Stúdió „K”)

BÁBOK: Németh Ilona. **ZENE:** Darvas Ferenc. **DÍSZLET:** Szegő György.

KÖZREMŰKÖDIK: Rossini Trió. **RENDEZTE:** Fodor Tamás.

SZEREPLŐK: Nádasi László, Kakasy Dóra, Nyakó Júlia, Homonnai Katalin, Szabó Domokos, Z. Papp Zoltán, Baksa Imre, Hannus Zoltán, Tamási Zoltán.